

— Jose V. Albert Ferrando —

Ja han passat les festes d'agost.

Espere que hegeu gaudit tocant, ballant, escoltant i/o mirant... el Ball Pla.

Ara toca reprendre les reflexions per a continuar apropant-nos un poc més al nostre Ball.

Quan parlem de ball i/o música popular... ens referim a un conjunt de balls i/o peces que compleixen amb unes determinades característiques, com ara, ser anònimes i de transmissió oral.

No obstant, a partir de la segona meitat del segle XIX aquesta última característica es modifica amb l'arribada de l'aprenentatge musical a tothom.

A poc a poc, gràcies a l'aparició de les bandes de música s'impulsa l'aprenentatge del llenguatge musical en els nostres pobles. En alguns pobles (i en aquest encara més), aquest fet implicarà canvis quantitius i qualitius importants en el Ball Pla així com l'escriptura de les respectives partitures per a facilitar l'aprenentatge de les melodies.

Però...anem per parts:

En el seu origen, el Ball Pla era interpretat pels dolçainers.

Aquest fet s'aprecia clarament amb un senzill anàlisi de les peces ja que la majoria de melodies (encara en l'actualitat) ocupen un registre adaptat a la dolçaina.

Recordem que el registre aproximat de la dolçaina és d'una octava i mitja: Re, mi, fa (fa#), sol, la si, do' (do'#), re', mi', fa' (fa'#), sol'.

No obstant, les bandes de música van haver d'adaptar aquestes melodies per a poder-les interpretar.

Però com ho van fer?

Abans de contestar a aquesta pregunta s'ha de tenir en compte la relació entre els instruments dins la banda.

No tots els instruments estan en el mateix to. És a dir, no tots els instruments tocant la mateixa nota (per exemple DO) sona igual.

Podem diferenciar quatre grups:

Grup 1: Quan la tuba, el trombó, la flauta o l'oboè toquen el DO sona la nota Do.

Grup 2: Quan el clarinet, trompeta, fiscorn, Saxo tenor toquen el Sib sona igual que la nota Do dels instruments anteriors. Per tant, si un clarinet toca la mateixa nota que una flauta sona diferent (si un clarinet toca un Do sonarà com un Re de la flauta).

Grup 3: Quan el saxo alt i requint toquen el Mib també sona com el Do dels instruments del Grup 1

Grup 4: Quan les trompes toquen el Fa també sona com eixe Do.

Com podeu apreciar, el món de la música és molt més complex del què pareix.

Així, quan es toca una melodia a l'uníson (tots els instruments sonen igual) cada grup d'instruments han de tocar notes diferents.

Curiosament, en moltes de les peces del Ball Pla s'aprecia una similitud.

Si ens fixem en les notes de la melodia que interpreta bé el grup 1, el grup 2, el grup 3 o el grup 4; una d'aquestes quatre s'adapta al registre (re-sol') que pot interpretar la dolçaina.

Per tant, reprement la pregunta anterior de... Com es va fer la transició de dolçaina a banda? Podem dir què es van respectar les melodies de dolçaina introduint-les en algun dels grups anteriors i partint d'aquestes es van transportar (arranjar) per a què els altres grups també les pogueren interpretar.

Aquest fet es pot contrastar amb la següent reflexió:

Si no hi havien partitures de dolçaina... Com va poder el Tio Miquel de Ximarro tocar-la amb el Grup de Danses durant la dècada dels 50? Com van poder tocar-la alguns músics durant la dècada dels 80? uns altres durant la dels 90? i en l'actualitat?

Perquè, igual com les partitures de banda es van extraure de les melodies que interpretaven els dolçainers, posteriorment, els dolçainers vam extraure les melodies de les partitures escrites per a banda.

Com he dit abans, les partitures faciliten l'aprenentatge del Ball Pla i ens asseguren que la música d'aquest no es perdrà en el temps. Tant mateix, com a complement de la gran riquesa que el fa únic i d'un valor cultural incalculable, l'aparició de les partitures no ha fet que s'estancarà l'evolució de les melodies sinó que ha contribuït a enriquir-les.

El Ball Pla continua sent anònim i de transmissió oral. Els músics utilitzen les partitures per a aprendre les notes i quan ja se les saben el toquen de memòria adaptant-se a com es toca en eixe moment (ritme, tempo, caràcter,...) i permetent així que continue amb la seva evolució musical.

A més a més, les partitures existents ens permeten d'interpretar-lo en qualsevol moment amb tot el seu esplendor aconseguint que cada instrument face la veu que li correspon (melodia o acompanyament) i fent que la música per si mateixa tinga un valor incalculable.

